

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

9/2008

Jen počkejte, až přijdou Svobodovci ...

Tak vyhrožovali odcházející příslušníci RG Němcům v Mašťově na Podbořansku. Tím chtěli asi omluvit své jednání s civilním obyvatelstvem. Dle vyprávění Němců, kteří nešli na odsun, gardisté zbili mnoho lidí, ale jen ne ty právě. Po neúspěšném pátrání RG po příslušnících SS museli zakročit příslušníci Rudé armády a Němci sami přiměli skrývající se SS, aby se vzdali. Jedním takovým „hezkým kouskem“ RG bylo rozbití zdva v hrobce Mladotů ze Solopysk a hledání zlata v rozpadlých rakvích.

Obyvatelstvo s napětím očekávalo, kdo to vlastně budou ti, dle názvu „Svoboda Tscheche“. Na ulicích zůstala sem tam nějaká stará babička, jako třeba „hrbatá Aninka“ a malé děti. Konečně přijeli ti „strašní Svobodovci“ a ubytovali se na zámku. Velel jim tehdy četař Kyryčuk z okolí Sienkiewiczowki. Ihned navázal spojení s Místní správní komisí a požadoval nějaké síly do kuchyně. Doporučena jim byla právě ta „hrbatá Aninka“. Ta ale hned poznala, že vojáci nejsou žádní „divoši a násilníci“ a druhý den přivedla další a mladší a docela i pohlednou pomocnici. Samozřejmě, že naši hoši, jak mladí tak i ti starší se sháněli kde je hospoda a nějakí Češi. Cestou od zámku na náměstí potkávali malé děti, zastavovali se u nich. Kdo trochu uměl německy, snažil se s nimi domluvit. Tatinkům zřejmě připomínaly ty jejich zanechané na Volyni. Mnohý to německé dítě i pohládl.

Chování Svobodovců zapůsobilo tak, že německé obyvatelstvo poznalo, že když bude udržovat pořádek, tak se mu nic nemůže stát. Pokud náhodou v některé ulici zjistili naši hoši, že není dodržována policejní hodina, Rosťa Kopecký to vyřešil dávkou z PPŠ do vzduchu a byl klid. Po dobu trvání posádky Svobodovců nedošlo k žádným násilnostem. Naopak, fešní hoši se měli co ubránit, aby náhodou nebyli znásilněni. Dnes, když někdo z pamětníků těch časů přijede, tak říká, že ti „Svoboda Tscheche“ nebyli zlí.

Je samozřejmě, že v těch mnohých „hodných“ Němcích byla touha po odvetě. Byl zde Svobodovec Žid, Ben Davidovič, který se svou snoubenkou a sourozenci měl zabranou zemědělskou usedlost. Byli to Židé z Podkarpatské Rusi, kteří přežili Osvětim. Pracoval zrovna na dvoře, když jistý místní Němec se s ním dal do řeči. Bene byl v civilu a mluvil německy. Němec myslel, že je to soukmenovec a začal vyprávět, co vše se s Čechy udělá, až přijde ten pravý čas. Byl tak zmatený, že šel s Benem i do kuchyně. Tam ale poznal dle khaki košile, že Bene je voják. Došlo k šarvátkě. Němec skočil ke kamnům, na kterých snoubenka Esti měla právě se vařící mléko a chtěl ho vylít na Beneho. Za pomoci sourozenců Němce zkontrolili a předali SNB. Mohl by je někdo odsoudit jako krvežiznicé zločince, kdyby dotyčného zabili? Oni, přesto vše co prožili, zůstali lidmi! Zachoval by se také tak ten Němec, kdyby byl vítěz?

Tímto příspěvkem jen potvrzuji to, co napsal Dr. Křivka v 7. čísle Zpravodaje SČVP.

Václav Kytl

Byla to opravdová první dáma ...

MUDr. Jan Fiala, lékař ze Sezimova Ústí, vzpomíná na svá setkání s Hanou Benešovou (Rozhovor Jaromíra Slomka se konal v r. 2001. Převzato z Lidových novin)

Na úmrtním listu Dr. Edvarda Beneše čtete Váš podpis. Jeho ošetřujícím lékařem jste však nebyl ...

Nikoliv, byl jsem obvodním lékařem v Sezimově Ústí, takže prezident oficiálně patřil mezi mé pacienty. V den jeho smrti jsem byl povolán k úmrtnímu loži.

LN: Předtím jste prezidenta neošetřoval?

Ne, nikdy. Ale samozřejmě jsem ho v Sezimově Ústí vidal, jen jsem s ním nikdy neměl příležitost hovořit. Po prezidentově smrti mě paní Hana Benešová pozvala, abych léčil jejího staršího bratra Václava. Ten se vrátil po čtyřech letech z koncentračního tábora ve velmi špatném zdravotním stavu. Tak jsem dvakrát týdně docházel do vily. Avšak za půl roku pan Vlček zemřel.

LN: Ale to nebyl její jediný sourozenec.

Měla ještě mladšího bratra Josefa. Vrátil se z první světové války jako legionář, ale brzy nato zemřel. Jeho syna Jiřího si manželé Benešovi vzali k sobě na vychování. Trávil hodně času právě v Sezimově Ústí. Benešovi ho přivedli až ke studiu na právnické fakultě. Stal se doktorem práv. Jeho dcera Hanička žije v USA.

LN: S paní Benešovou jste se v Sezimově Ústí vidal i později, alespoň do doby, než jste se přestěhoval sem, do Jindřichova Hradce ...

Tady jsme od roku 1960, ale s paní Benešovou jsme se stýkali až do její smrti v roce 1974. Mě a mou rodinu po léta zvala do ústecké vily vždycky na své narozeniny, to bylo 17. července.

LN: Jak prožívala roky svého vdovství?

Přes léto bývala v Sezimově Ústí, přes zimu v Praze. V Ústí pečovala o Benešův hrob, udržovala ho v pietním stavu.

LN: Žila společenským životem?

Chodila na výstavy, do divadla, na koncerty. Každý rok jsem měl tu čest poslouchat rozhovory paní Benešové s návštěvou, kterou jsem přivedl, třeba akademika Pelnáře, brněnského profesora Štefka, farmakologa a spisovatele, nebo manželku sochaře Bilka ... Paní Benešová nás vždycky provedla zahradou, milovala květiny ...

LN: Jak měla literární zájmy?

Vzpomínám si, že mi jednou řekla: „Když je mi nejhůř, vezmu si Seifertovy básničky a uklidím se.“ Napsal jsem to mistru Seifertovi, potěšilo ho to.

LN: Mluvila někdy o politice?

Absolutně ne. Nikdy. Přestože k nám měla plnou důvěru. Nezabývala se tím. Na jaře roku 1968 ji vyhledali novináři, tak vyslovila také své opatrné, povzbudivé poselství. Nechtěla se politicky angažovat.

LN: Když v roce 1974 jako bezmála devadesátiletá zemřela, byl její pohřeb utajen ...

Počkejte, popořadě. Nemocněla zažívacími potížemi, krvácela. Jejím ošetřujícím lékařem v Praze byl rytíř zdravotnictva prof. MUDr. Jiří Syllaba. Chtěl ji hospitalizovat. Ale ona řekla:

„Ne, já jsem navršila svůj život, je mi 89 let, do nemocnice nepůjdu, zůstanu doma.“ Víte, to je pro mě příklad hrdinství.

LN: A pak jste se vypravil na pohřeb. Říká se, že byl dramatický.

To bylo 7. prosince 1974. Hodina rozloučení byla stanovena na 14.30. Ale už dopoledne byla obřadní síň strašnického krematoria zaplněna do posledního místa k sezení i stání. Jen první řada byla pořád volná pro účastníky předcházejících obřadů. Už se přehouplo poledne, když vystoupil obřadník a řekl: „Pohřeb paní Hany Benešové se odkládá na zítřek, vyklidte obřadní síň.“ Legionáři, kteří tvořili většinu účastníků, se ani nepohznuli. Výzva se několikrát opakovala, marně. Režim vyklidil krematorium policií. K rakvi přistoupil čtyřidevadesátiletý generál Antonín Mikuláš Číla a začal biblickými slovy: „Ženu statečnou kdo nalezne ...“ Potom promluvil katolický kněz, ten jenom krátce. Nato přišel mistr Haken, byl požádán, aby zazpíval Biblické písně. Obtížně se protlačoval ke katafalku, bylo tam opravdu hodně lidí. Taky hodně tajných, samozřejmě. A když pěvec dozpíval, rakev začala odjíždět. V ten moment se z obecnosti ozvalo: „A kde je hymna?“ A už celé krematorium nasadilo: „Kde domov můj...“ Varhaník se pokusil hymnu rušit, několikrát udeřil do kláves mimo rytmus. Ale při slovech „a to je ta krásná země“ to vzdal, takže jsme mohli dozpívat nerušeně. A když jsme vyšli ven, stála tam paní učitelka z Kožlan, Benešova rodiště, měla s sebou školáky, a aby se uplatnili, zpívali Ach synku synku ... Tak končil pohřeb někdejší první dámy Hany Benešové ...

(Dokončení příště)

Přes půl století duchovní služby Rev. Józzy Nováka

Baptistický kazatel Józzy Novák se narodil 27. listopadu 1930 v malé české vesnici Závidov na Volyni. Chodil do školy, kde se vyučovalo v polštině i češtině. Po začátku ruské okupace v r. 1939 se začalo vyučovat v ukrajinštině a ruštině, po příchodu Němců v r. 1941 zůstala ukrajinština, ale namísto ruštiny přišla němčina.

Po skončení války se v březnu 1947 rodina přestěhovala do Československa, kde se usadili na Litoměřicku. Po komunistickém převratu emigroval devatenáctiletý Józzy přes Německo a Francii a pak za pomoci svých příbuzných do Kanady. Tam se přihlásil k tamní České komunitě a zejména k tamní komunitě baptistické. Velmi brzy se oženil, též s volyňskou Češkou Růženkou Jelinkovou, která sem emigrovala s rodinou již v r. 1938. Přihlásil se na studium na teologické baptistické učiliště a po ukončení studia dosáhl významného postavení, které mu umožnilo zastávat významné funkce ve více městech Kanady. Zabývá se také publikační činností, zejména náboženskou, a její distribucí do různých zemí světa.

Spolu s manželkou pomáhá v charitativní činnosti zasláním darů a knih strádajícím v různých částech světa. To je jen stručný pohled do jeho plodného života.

Pokud ještě žijí účastníci nebo známí z okolí Závidova na Volyni, jeho podrobný životopis je k dispozici v naší redakci.

To je jen jeden z příkladných vzorů životních osudů Čechů z Volyně nejen v Kanadě, ale i v celém světě!

Z časopisu Nový domov vybral Jaroslav Mec

Jak jsem se na frontě setkal s gen. L. Svobodou

(Pokračování z čísla 8 Zpravodaje)

Velitel roty určil mne spolu s dalším vojákem, abychom v noci u úpatí severního kopce zaujali předsunutou hlídku. Asi po dvou hodinách jsme se střídali v pozorování, zda nedojde k případnému útoku. Naše rota byla rozmístěna podél celé vesnice v zákopech, nebo v opuštěných chalupách, a spala. Za úsvitu jsme se vrátili do vesnice a hlásali veliteli roty, že se nic podezřelého neodehrálo. Velitel nám řekl: „chlapi, jděte se do kostela vychrápat“. Pamatuji si, jak jsme si v sakristii srolovali kus starého prošlapaného koberce, abychom si vytvořili něco pod hlavu. Snad jsme ještě ani neusnuli, když na nás Podkarpaťák svobodník Babiš zařval: „chlopci, nemecký tank Tiger strilaje“ a utíkal směrem k malé roklí, kterou po desetiletí vytvořil zmíněný potůček. Rozespali a vystrašení jsme se vydali za ním až k lesíku nad vesnicí. Tank skutečně ostřeloval naše pozice. Když střelba ustala, zastavili jsme se, usedli na břeh rokle a ptali se svobodníka Babiše, co budeme dělat, když jen my tři z naší roty jsme jako zbabělci, sice jen sto metrů, ale přece jen ustoupili?! Babiš se najednou otočil a zašeptal: „chlopci, starý ide“. Podkarpaťáci často gen. L. Svobodovi říkali „starý“. Nebylo to v žádném případě hanlivé oslovení, spíše naopak si ho velmi vážili, jako svého otce. Skutečně se k nám blížil gen. L. Svoboda v doprovodu svého pobočnicka poručíka a polního četníka. Přísná tvář gen. L. Svobody naznačovala, že rozhovor nebude pro nás nijak příjemný. Přísným hlasem se obrátil na svobodníka Babiše, jako na jedinou šarži z naší trojice proč jsme opustili naše pozice? Babiš se hájil tím, že viděl německý tank, jak z kopce ostřeluje naše pozice. Gen. L. Svoboda vše sledoval dalekohledem a velmi tvrdě se pustil do Babiše s tím, že tank se po několika výstřelech zase stáhl. Mimo jiné řekl: „máte také ve své výzbroji protitankové granáty“. Já jsem nechtěl nechat vinu na nás dvou, kteří jsme celou noc drželi předsunutou hlídku, kdy velitel roty nás poslal do kostela se vyspat. Proto jsem gen. L. Svobodovi popsal, jak se vše odehrálo. Zpozdoroval jsem, že přísnost z jeho tváře poněkud zmizela. Ale přesto nás pochopitelně nemohl pochválit a přikázal vrátit se k jednotce. Velitel roty se ani nedozvěděl o našem setkání s gen. L. Svobodou. Svobodník Babiš se rozhodl, že o této události veliteli nepodaří žádné hlášení...

Po válce jsem se snažil dvakrát se setkat s gen. L. Svobodou s tím, že bych mu danou situaci připomenul. Víím, že jsem byl poněkud naivní, neboť pro jeho časové zaneprázdnění to nebylo možné. Na tuto krátkou epizodu z fronty roku 1944 dnes s nostalgii vzpomínám.

Ing. Zdeněk Damašek, Praha

Drobné vzpomínky na 2. Krajský folklórní festival v Praze.

Ještě jednou jsem přijela do Prahy shlédnout tu přirozenou krásu lidové tvořivosti.

Program v Martinickém paláci na Hradčanském náměstí byl bohatý: „Temešvárské radovánky“ z Rumunska, kde interpreti tancem v doprovodu hudby vyjadřovali všechny fáze těžkého, občas i radostného života vystěhovalců

do cizí země. Soubor „Nikolajevka“ krásně krojovaný z Ukrajiny, Soubor z Rijeky v Chorvatsku, kde páry starších manželů tančily své vzpomínky na mládí a potom tančili ti mladí. Dětský pěvecký soubor „Stromovka“ z Dubna, velice profesionálně vedený, kde ředitelkou českého spolku „Stromovka“ je paní Antonie Ponomarenko, jinak vysokoškolská právnička a pochází z rodu Cinertových v Mirohošti.

I další soubory excelovaly. Soubor „Česká rodina Oděsa“, „Bohemka“, dvě sólistky, a nakonec zazpívaly a zatančily na nejvyšší profesionální úrovni „Kijeva“ z Ukrajiny. Když na závěr vystoupení zazpívaly „Ta naše písnička česká“, tak samozřejmě zpíval celý sál.

Není třeba uvádět, že všechny české písničky všech souborů byly zpívány česky, i když v běžném životě ti mladí již česky nemluví.

Velmi pěkný dojem jsem si odvážela z části tohoto festivalu. Nemohla jsem nesrovnávat tyto účinkující krásné mladé lidi, kteří se rozhodli svůj elán a temperament vyjádřit v estetickém tanečním pohybu spolu s krásou melodických českých písniček s těmi, co se tak často vidí, jak posedávají líně na lavičkách i jinde s obláčky modravého kouře kolem hlavy a z doporučeného pohybu uznávají leda tak krkolomné adrenalinové výkony či tvrdý bojový sport. Naštěstí tento trend není u nás ještě většinový a snad se jím ani nestane.

Viděla jsem menší část festivalu, ale byla jsem ráda a vděčná všem iniciátorům, interpretům a organizátorům této velkolepé akce, která je v kulturně duchovní oblasti nesrovnatelná s pořádáním reprodukcí válek a bojového umění.

V. Suchopárová

Vesnička na Volyni

Stále Tě budu vidět svým duševním zrakem, ty moje rodná vesničko na Volyni, ty, která jsi pro mne tou nejhezčí mezi všemi vískami světa. A nic ti na kráse neubere, ani to, že z tvého lůna nevzešli žádní velikáni, a že pro ostatní lidi nejsi ničím pozoruhodná. V mých očích jsi ta nejvýznamnější, protože pod střechem jedné z tvých chaloupek jsou poprvé spatřil světlo světa. A na tvých dvorečcích probíhaly naše dětské hry se sourozenci a s prvními dětskými kamarády. Pod střechem tvojí chaloupky jsem slyšel za dlouhých zimních večerů, při svitu petrolejové lampy, vyprávět pohádky tím milým hlasem mojí maminky. Slyšela jsem je vyprávět tou řečí pro nás nejsladší-řečí českou. A pohádky často vystřídalo vyprávění o vzdálené zemi, ze které pocházeli naši předkové, a kterou opouštěli jen s těžkým srdcem a jenom proto, aby se v cizině jejich děti mohly jednou dosyta najíst.

I když vím, ty moje rodná visko, že již dnes po tobě nezbylo téměř nic, z mé paměti tě vymaže jenom smrt. Tvé jméno, Rapatov, nebylo moc libozvučné, ale ptal se někdo nemluvně, jestli jméno dávané mu při křtu, se mu líbí? A jako člověk nosila jsi i ty, moje vesničko, své jméno po všechny dny života svého.

I dnes, po tolika letech se mi stále zřetelně vybavuje tvoje přímá cesta, lemovaná na svém začátku jasaný, které po levé straně vystřídala řada třešní, aby ji potom, mezi dvory bratru Mojdlových, zastínily vysoké topoly.

Za Hyblerovic zahradou, ve stínu čtyř jasanů, stála u cesty Boží muka a na konci vesnice, od Kačerů, se rozléhal křik páva. Do poklidného dne zaznívaly často rány perlíkem kováře Janouška. Zvedl-li se někdy vítr, pak určitě rozzevučel struny drátů, napjatých na chmelnicích u Hyblerů, Mojdlů, Štajnerů, Burešů a Kačerů. A co teprve, když slunečné počasí vylákalo do rozkvetlých zahrad z úlů pilné včeličky, které byly chloubou každého hospodáře? Jen občasné

rojení vzuřilo majitele a přivolalo na pomoc i souseda.

Rád vzpomínám i na ty podzimní dny, kdy při praskání dřeva v hořících kamnech jsem oknem pozoroval vytrvalý déšť, který vydržel někdy i čtrnáct dní. To se pak mazlavé bláto lepilo na boty, které po chvilce chůze po nedlážděné cestě vážily jako cent. A v takovém počasí pak cesta pěšky do sousedních Ozeran, do krámu k Špicburkovi pro cukr, sůl a kvasnice nebyvala zrovna procházkou. Rozježděná cesta tvořila řeku bláta a tak jsme u zahrady statkáře Ellise v Ozeranech prolézali plot z několika natažených drátů a z pěšinky v zahradě pak pozorovali namáhavou jízdu povozů tažených koňmi po té rozblácené cestě. Každodenní dvoukilometrová cesta do ozeranské školy v nás pěstovala i odvahu, protože od železničního přejezdu jsme museli procházet kolem vytěžených jam po zaniklé cihelně, do kterých ozeranští židé občas vyhodili mršinu zabitého koně, který, když dosloužil, musel majiteli poskytnout ještě svou kůži. Na mršinách pak hodovaly smečky psů, kteří se nikdy netvářili mírumilovně.

A co ta bojová utkání, kdy na cestě pobíhali místní židovští kluci a házeli po nás přes plot do Ellisovy zahrady hroudy uschlého bláta? A my pak s několika ukrajinskými kluky ty hroudy v zahradě sbírali a házeli je po „nepříteli“ přes plot nazpět. Občas se mezi hroudy přpletlo i zasmradlé vejce, které však bylo jen pro jednorázové použití. Jeho exploze vyvolala obvykle huronový pokřik a rozhořčené nadávky postiženého. Boj obvykle skončil až po zákroku někoho z dospělých, který projevil obavu o celistvost oken.

Uběhla školní léta a nás, ještě nedospělé, překvapila válka. Poklidný život z té mojí vesničky zmizel a vystřídaly ho starosti o uhájení holého života. A když pak vlast našich předků, kterou i my jsme stále považovali za svoji, nás zavolala, pak i ty, vesničko milovaná, jsi odváděla svoji daň, daň životů. Žilo nás tam pod tvými střechem jen patnáct rodin, ale každá poslala svého blaničského rytíře a z některé rodiny jich šlo i několik. Většina z nás potom doslova prolila svoji krev za vlast a dva odvedli tu daň nejkrutější. Pepičku Lhotáku a Venouši Mojdlu! Vy jste se těch nádherných květnových dnů, kdy konečně umkla děla, nedočkali. Ale naše paměť, paměť druhů vašich dětských her, vás stále uchovává.

Ing. Václav Petříček

Koncert Uralských kozáků v Chomutově 27. října 2008

Vycházím z domu, jdu potmělou ulicí vonící podzimem. V duši cítím tesknou a prazvláštní kouzlo roční doby. Pouliční světlá vzdálená od sebe několik metrů mímám s trochou úzkostí osamělého chodce. Opatrně našlapuji, vybírám místa, kam bezpečně šlápnout a neuklouznout na mazlavých listech. Děkuji umdlévající přírodě a tlejícímu listoví za vůni, která mě provází večerem. Cílem mé cesty je Kostel Svatého Ignáce, kde vystoupí členové Chóru uralských Kozáků.

Úžasný prostor umocňuje hlasy osmi mužů, takže se z koncertu stává velký zážitek.

Barokní kostel byl postaven v letech 1663-1668 italským architektem Carlem Luragem. Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 sloužil jako vojenský posádkový kostel. Celá desetiletí po roce 1948 byl svatostánek ničen. Bůh odtud vyhnán. Předěl nastal v roce 2000, kdy dochází k rozsáhlé obnově a je předán do užívání Střediska knihovnických a kulturních služeb. Jsou zde pořádány četné výstavy a koncerty všech žánrů. A na otázku, kde tedy nalézt v těchto prostorách Boha? odpovím, každý ve své duši.

Ludmila Rosendorfová

3 roky pod podlahou

Po napadení SSSR fašistickým Německem se z počátku války dostala Rudá armáda do naprostého chaosu. Mnoho ruských vojáků bylo pobito a zajato. U Kyjeva byl tehdy vybudován velký zajatecký tábor pro sovětské vojáky. Tehdy byl rovněž zajat i voják Štěpan Marfenko. Tento Rus byl naším vzdáleným příbuzným. Jeho žena byla sestřenicí mé matky. Nevím, jak se to Sťopovi podařilo, asi měl veliké štěstí. V roce 1941 z tohoto lágru uprchl a po strastiplné, asi 300 km dlouhé cestě bez dokumentů se dostal až do Novokrajeva, kde jsme tehdy bydleli. Ani při této jeho pouti ho štěstí neopustilo. Nezadrželi ho ani Němci, ani ukrajinská policie, protože v obou případech by ho určitě zastřelili.

Když se najednou objevil u našich dveří, bylo to velké překvapení, ale bylo samozřejmé, že mu musíme nějak pomoci. Občas jsme viděli, jak se Němci k zajatcům při přesunech chovají. Zajatci byli vyhladovělí a zbědovaní. Často jsme jim na cesty, kudy je vodili, pokládali nějaké jídlo, nebo alespoň syrové brambory nebo zeleninu, kterou si mohli v nestřeženém okamžiku zvednout a trochu ukojit hlad. Ani to ale němečtí okupanti nechtěli dovolit a občas i za tyto prohřešky, že si potravu zvedli, je nacisté bez milosti ubili nebo zastřelili.

Proto jsme nemohli dopustit, aby se Sťopa opět do zajateckého tábora vrátil. Kdyby ho za útek nezabili, pravděpodobně by v táboře bídně zahynul. Tak ho můj otec nejprve ukryl do stodoly a ihned mu začal budovat úkryt v našem domě. Ve svátečních pokojích vyřídil několik prken v podlaže a pod podlahou vykopal díru, do které se vešla postel. Celá ta stavba se samozřejmě musela dělat tajně. O našem utečenci tehdy věděla pouze rodina Schovánkova. Na vstup do této díry se vždy přes den zatáhla truhla se starými hadry. Všichni, kdo tehdy na Volyni žili, vědí, jak bylo těžké tu dobu přežít. Ve dne chodili Němci, v noci je střídali banderovci. Nikdo nevěděl, kdo je kdo, a s kým právě mluvíte. Jeden se vydával za druhého a všichni dovedli jen okrádat a vraždit. Za skrývání ruského zajatce by jak od Němců tak i od banderovců hrozila určitě smrt celé rodiny.

Přes noc mohl Sťopa za velké ostražitosti úkryt opouštět. I tak se stávalo, že jsme ho museli ve velkém spěchu rychle schovat. Jednou nás banderovci tak překvapili, že jsme stačili Sťopu pouze strčit do postele a přikrýt peřinami. Já, jako tehdy ještě mladé děvče jsem si do té postele taky vlezla a předstírala jsem těžkou horečku. Banderovci se asi báli nemoci, tak se moc dlouho nezdrželi. Sebrali nějaké jídlo a k naší velké radosti dům neprohledávali a rychle ho opustili. Takové zážitky jsme prožívali téměř tři roky. Po příchodu fronty na Volyn mohl Sťopa konečně svůj úkryt opustit a přihlásit se zpět do Rudé armády. Tam byl, za odměnu, že přežil, zařazen do trestného praporu, kde byl ještě do konce války dvakrát raněn. Ale ani nyní ho štěstí neopustilo a dožil se konce války.

Po válce žil se svou rodinou až u Kaspického moře ve městě Stavropol. V roce 1964 dokonce přijel se svou dcerou na návštěvu do Československa, aby ještě viděl mou maminku a mohl jí poděkovat za záchranu svého života. Otcí už poděkovat nemohl, protože ten zemřel poslední den války. Nakazil se tyfem, když vozil koňmi proviant pro ruské vojáky.

V době, kdy ještě žila moje maminka, udržovali jsme se Sťopou pravidelný písemný styk.

Po smrti maminky v roce 1973 se Sťopa už moc neozýval. Asi někdy kolem roku 1979 zemřel i on. Jeho dcera s námi žádný kontakt už neudržuje. *Emilie Vránová-Chmelíková*

Domácí zpívání a muzicírování

U nás doma (pisatel se narodil v Kupičově v roce 1929) se hodně zpívalo.

Zejména v zimních měsících v podvečerních hodinách po krmení dobytka, než se rozsvítí petrolejová lampa, se děda rád posadil a zpíval. Znal mnoho lidových písní, ale zpíval také písně kramářské (o jakési harfenici ubohé), nebo jen nejrůznější popěvky (kdo tě bude pivo pít, až já budu v hrobě hnit). Jako voják sloužil v carské armádě u plukovní hudby, a tak si písal třeba úryvky nejrůznějších skladeb, dnes vím, že to byly např. úryvky z operních predeher G. Rossiniho aj.

Také matka ráda zpívala. Je zajímavé, že vedle lidových a duchovních písní znala např. píseň *Přijde jaro, přijde ze Skřivánčích* písní Karla Bendla. Jako dítě mě nezajímalo, kde se ji naučila, a dnes už to neznám. Rozhodně to však nebylo ve škole, protože tam chodila pouze jediný rok, a to ještě do ruské. V době první světové války musela pomáhat v hospodářství, protože její otec sloužil v carské armádě. Byl zařazen k sanitě a tam získal i některé zdravotnické dovednosti, např. správné obvazování při úrazech. Z války si přinesl nějaké vyznamenání v podobě medaile, která se pak během druhé světové války ztratila.

Ráda asi zpívala i moje teta, manželka otcova bratra. Jako malého kluka mě naučila např. píseň *Nestůjíte mládenci pod okny*, za tou naší stodolíčkou a jistě některé další. Když se u nás v zimních měsících dralo peří, rovněž se hodně zpívalo. Vždy se přidaly všechny přítomné ženy a dívky. Také se hodně vyprávělo, nebo děda něco předčítal.

Asi od sedmi let jsem začal s několika dalšími kamarády chodit „do houslí“. Učil nás výborný muzikant, amatér Bedřich Gregora. U něho jsme hráli také skladby pro několik houslí, mezi nimi i směs českých a slovenských lidových písní. Zřejmě až v době druhé světové války, kdy nás učil jeden z československých letců, por. Miroslav Štěpánek, jsme hráli také *Mou hvězdu* (ze tří ženských sborů B. Smetany). Dokázal jsem hrát na housle a zároveň k tomu zpívat, čímž jsem budil pozornost návštěvníků.

Po záboru západní Ukrajiny sovětskou vládou jsme s dalšími spolužáky, s nimiž jsem se učil hrát, doprovázeli děvčata tančící ukrajinský kozaček. Svě „umění“ jsme předvedli na školní besídce a pak jsme se zúčastnili jakési soutěže v asi 18 km vzdáleném okresním městě Turjisku. Tam nás museli odvézt koňskými povozy.

Zpívalo a hrálo se také v Lucku, kde jsem po válce navštěvoval tamní bývalou Matiční školu. Při oslavách (pravděpodobně) narozenin T. G. Masaryka jsme s jednou spolužačkou dvojhlasně zpívali i Masarykovu oblíbenou píseň *Teče voda, teče*. Na jedné školní besídce jsme s paní učitelkou Hamáčkovou zpívali rovněž dvojhlasně *Okolo Frýdku cestička*. Dobře si to pamatuji asi proto, že jeden spolužák se nemohl naučit druhý hlas. Náš školní houslový soubor vystupoval i při nejrůznějších dalších besídkách a oslavách.

Hráli jsme dokonce na oslavách Rudé armády v luckém Domě armády i v pivovaru. Ředitel školy Rostislav Vlk s námi nacvičil Českou besedu (nevím, zda celou), kterou jsme předvedli spolu s tanečním vystoupením našich dívek ze školy v tamním divadle. Láska ke zpěvu a hudbě mě nakonec v dalších letech přivedla k mému povolání. *Dr. Jaroslav Fiala*

ZPRÁVY Z REGIONŮ ...

Region Litoměřice Posvícení

Svatováclavské posvícení v našem litoměřickém regionu je již tradičně spojeno s historicko-vzpomínkovou akcí.

V této první části programu setkání vedoucí regionu krajan Josef Kozák přednesl stručný obsah události k výročí vzniku Československé republiky v roce 1918 a Karpatsko-dukelské operace v roce 1944.

Je nutné stále si připomínat význam tak zásadních událostí v historii národů a životě nás Čechoslováků, je i nutné čelit občas zkráceným interpretacím těch významů, především však, u výročí těchto událostí je nutné vzdát úctu obětem vynucených válek, které za nás položily své životy ať na Dukle, Dunkerku, či jiných válečných bojištích. Minutou ticha jsme uctili jejich slavnou památku.

Další vzpomínky vedoucího J. Kozáka se týkaly posvícenských radovánek a také vždy jeho optimistického hodnocení nás Volynáků jako pevného článku české společnosti. Svě vystoupení zakončil upřímným poděkováním spoluorganizátorům a zvláště ženám, které vždy pečou posvícenské koláčky a starají se, aby jich bylo na stolec dostatek, a těm, které mají na starost zodpovědnou práci u prezenního stolu.

V diskusní části programu vystoupil předseda CV SČVP krajan Oldřich Rejchrt. Na začátku vystoupení sdělil velice překvapivou a smutnou zprávu, že zemřel bývalý předseda CV SČVP prof. MUDr. Vladimír Dufek, CSc.

Dále předseda Oldřich Rejchrt, mimo jiné, informoval o přípravě zpracovat události teroru v r. 1938 a také, že Jaroslav Ornst občan od Černobyli, vydává knihu o teroru v SSSR a dále, že bude natočen film „Zatajené popravky“. Hlavním tématem tohoto vystoupení však byla osobnost prezidenta Dr. Edvarda Beneše. Jeho životopis, stále zajímavý, a v mnoha detailech nepublikovaný. Pěkně se poslouchaly příběhy z příkladného života tohoto svými činy velkého muže. Edvard Beneš díky svému nadání a hloubavé povaze a díky studiu na více univerzitách včetně pařížské Sorbony získal pevně přesvědčení o nutné formě vládnoucího systému a pro takový systém celý život spolu s prezidentem T. G. Masarykem pracoval. Jsou velice pochybné spekulace, jak se měl prezident Dr. Edv. Beneš zachovat v době mnichovské zrady. V té době z hlediska jeho prozíravého vědomí důsledku pro náš národ, v případě ozbrojeného odporu, jiné alternativy nebylo.

Dalším příspěvkem do diskuse byly informace hospodárky paní Marie Nečasové. Upozorňovala, že finanční stav hospodaření Sdružení není uspokojivý a zejména vydávání Zpravodaje vinou stále se zvyšujících nákladů vyžaduje více dotací. Obrací se proto na čtenáře Zpravodaje, aby podle možnosti přispívali více. Paní Marie Nečasová také sdělovala své příjemné dojmy z návštěvy 2. Krajanského folklórního festivalu v Praze.

Doktor Miroslav Moravec, čestný člen našeho regionu SČVP, ve svém příspěvku navázal na programovanou vzpomínku výročí Karpatsko-Dukelské operace a s příznačnou mu důkladností poctivého historika se zaměřil na složité osudy generálů na Dukle, ale především na generála Karla Klapálka, jehož bohaté válečné zkušenosti a zásluhy u Tobruku i na Dukle jej neuchránily před intrikami a krátkým, potupným vězením. Doktor Moravec z prostudovaných poznatků i exkurzí na památné místa bojů, soustředěním autentických informací od přímých účastníků války, pravdivě hodnotil význam vstupu volynských Čechů do Svobodovy armády a tím jejich skutečný přínos k osvobození vlasti. S rozhořčením hovořil o současném vývoji ve výchově dětí, kdy se neprozíravě uplatňuje „trend evroamerické civilizace s kultem ega“.

Na Duklu také vzpomínal krajan V. Opočenský. Ličil svízelné situace boje a vzpomínal, jak také nespravedlivě byly hodnoceny některé situace.

Vzhledem k tomu, že dalších příspěvků nebylo, vedoucí Josef Kozák ukončil tuto část programu. Poděkoval ještě všem za spolupráci a návštěvníkům za účast. Oznamil, že se nás sešlo 66 krajanů a na dobrovolných darech bylo získáno 4 450 Kč.

Potom již následoval oběd a volná posvícenská zábava za příjemného hudebního přičinění známých bratří Kučerových a Josefa Kozáka.

Zapsala V. Suchopárová

